

Onder d'n Kroezeboom

Kwartaaluitgave van de Historische Vereniging Old Reurle

Jaargang 2010, nr. 3 (september 2010)

Van de voorzitter

Beste mensen, daar zijn wij weer. Vele vakanties zitten er weer op en als ik dit schrijf hebben we de Pompdagen ook alweer gehad. Een week vol spektakel en georganiseerd door menige vereniging. Ook de braderie werd volop bezocht en we konden, ondanks een paar buien, niet klagen over de belangstelling. Het was erg druk. Veel belangstelling was er voor de teraden machine, een appel schilmachine. Velen dachten dat het ook een aardappel schilmachine was, maar dat was fout.

Van het uitje, de reis naar onder andere de voormalige steenfabriek, is een DVD gemaakt. Wilt u deze reis in herinnering houden, dan kunt u de DVD, bij voldoende belangstelling, bestellen bij Jaap Holtslag. De kosten zijn € 10.00.

Het winterprogramma is weer klaar. Het is voor Ina en Jannie ieder jaar weer heel wat werk om dit voor elkaar te krijgen. Het is een hele puzzel om het iedereen naar de zin te maken. Het programma staat in deze Kroezeboom en ik denk dat er voor elk lid van onze vereniging voldoende avonden zijn om deze te bezoeken.

Zoals bekend houden wij onze thema avonden ook dit jaar weer in de Sprankel aan de Domineesteeg. Er zijn voldoende parkeerplaatsen, zodat zij die met de auto komen geen problemen met parkeren hebben en de loopafstand is slechts enkele tientallen meters. Wij hopen weer op veel belangstelling, het is zeker de moeite waard.

Tot de volgende keer.

Met vriendelijke groet,
Dinant Chr. Weenk.

Programma 2010 - 2011

13 oktober 2010

Dhr. Jean Kreunen Hengelo (Gld):

‘Een kist vol bijzondere oorlogsverhalen’

Een lezing door Jean Kreunen die als 12 jarige jongen en geboren ver na de oorlog geïnteresseerd raakte in de geschiedenis van de tweede wereldoorlog. Het verzamelen van originele objecten uit de periode 1933 -1945 heeft hem sindsdien in de greep gehouden en dat resulteerde in 2006 in een officieel geregistreerd museum. Hier kunt u kennis maken met indrukwekkende achtergrondverhalen en leuke anekdotes

over de gekste dingen uit zijn grote verzameling. De bevrologenheid met zijn levenswerk straalt er vanaf en hij zal op een prettige wijze informatie over de oorlogsjaren overdragen aan de toehoorders. Jean nodigt iedereen uit om spullen mee te brengen die ze zelf nog hebben en waarvan ze niet weten wat het is. Hij is graag bereid om te kijken of hij er meer over kan vertellen.

10 november 2010

Lezing i.s.m. de bibliotheek Ruurlo.

Het thema blijft nog even een verrassing, maar zal zeker de moeite waard zijn!

8 december 2010

Dhr. Hans Hendriks en Dhr. Yke Ruesink:

'Verdwijnende kippenhokken in de Achterhoek'

Wat begon als een passie van twee fotografen groeide uit tot een boek waarvan inmiddels een tweede druk is verschenen. Zij zijn allebei geboren in de Achterhoek en kwamen als kind vaak op de boerderij, de geur en de geluiden in een dergelijk typisch kippenhok zijn dan ook in hun geheugen gegrift. Als fotograaf zien ze ook het bijzondere aan de hokken: de karakteristieke bouw, de ligging in het landschap, de charme van het verval, de details van bijvoorbeeld het roestige hang- en sluitwerk. Over het boek, het verhaal bij elke foto en de foto's zelf, daar gaat het 8 december over. Zij hopen van harte u te mogen ontmoeten.

12 januari 2011

Dhr. Jan Berends:

'De Kop van Overijssel'

De lezing geeft een algemeen beeld van de geschiedenis van dit bijzondere deel van onze provincie Overijssel, dat grotendeels bestaat uit een uitgestrekt weide- en merengebied. Naast de landschappelijke bij-

zonderheden, zoals de Weerribben en het gebied rond Giethoorn, is er ook veel aandacht voor de prachtige kleine steden en dorpen. Hasselt, ooit Hanzestad, Zwartsluis aan de monding van het Meppelerdiep, Vollenhove met fraaie havezaten in het stadje en Blokzijl, ooit een belangrijke vesting in de Tachtigjarige Oorlog. Ook Giethoorn komt uitgebreid aan bod, gesticht als veenwinningsgebied en boerendorp en nu een belangrijke toeristische trekpleister. Het belooft een boeiende lezing te worden!

9 februari 2011

Dhr. Gilbert Maas:

'De geschiedenis van de Reurlse bodem'

9 maart 2011

Dhr. Theo Roes:

'Frans Roes alias Herman van Velzen'

Alle bijeenkomsten vinden plaats op woensdagavond en worden gehouden bij 'de Sprankel', Domineestee 12 te Ruurlo. De aanvang is telkens 20.00 uur, met uitzondering van de algemene ledenvergadering op 9 maart die om 19.30 uur begint. Uitvoerige informatie over de inhoud van de lezingen kunt u t.z.t. ook vinden in 'Contact'.

Kopij

De sluitingsdatum betreffende kopij voor de eerstvolgende Onder d'n Kroezeboom is

15 november 2010.

Voor de redactieadressen kunt u terecht in de colofon achterin dit blad.

We houden ons uiteraard aanbevolen voor uw bijdragen over Ruurlo en zijn jonge dan wel oude historie. Mocht u nog mooie oude foto's hebben liggen dan zijn we ook daar zeker in geïnteresseerd. Want zoals u weet: een foto vertelt vaak meer dan duizend woorden.

Boerderij De Vente ('Venterboer') van de 10^e eeuw tot 2007

In verband met de aanleg van het industrieterrein Everskamp werd in 2007 boerderij De Vente gesloopt. Een historisch belangrijk gebouw, want 500 jaar geleden was de toenmalige bewoner, Willem thoe Venthe, richter van Ruurlo. Maar wat stond er daar vóór op die plek? En wat is er in de laatste 500 jaar met de boerderij gebeurd? Archeologisch onderzoek heeft een aantal van deze vragen beantwoord.

Wim Bredewout

De meeste inwoners van Ruurlo kennen boerderij de Vente nog wel. Als je over de Zuidelijke Rondweg reed, zag je de boerderij met zijn schuren als een markant herkenningspunt liggen tussen de rondweg en de spoorbaan. Zie voor de ligging afb. 1.

Afbeelding 1: Ligging van boerderij De Vente

Deze laatste boerderij is gebouwd in 1911. Afb. 2 is een foto uit ongeveer 1955. De situatie in 2007 was iets anders: boerderij en schuur waren door een gang met elkaar verbonden en er was een nieuw woonhuis bijgebouwd.

Bij de werkgroep archeologie van Old Reurle was bekend dat op deze plek reeds honderden jaren geleden een boerderij stond en er was al eens enig vooronderzoek gedaan. Toen bekend werd dat de boerderij gesloopt zou worden nam de werkgroep dan ook contact op met de gemeente Berkelland om te overleggen door wie en op welke wijze archeologisch onderzoek gedaan zou kunnen worden. De werkgroep kreeg toestemming om een verkennend geofysisch onderzoek uit te voeren

en de sloop van de boerderij archeologisch te begeleiden. Tevens werd door de gemeente in enkele fasen van de sloop het archeologisch onderzoeksbureau Synthegra ingeschakeld voor een professioneel bouwhistorisch en archeologisch onderzoek. De resultaten van al deze onderzoeken zijn gepubliceerd in twee rapporten (1 en 2), die in dit artikel in het kort worden gepresenteerd.

Afbeelding 2 : boerderij De Vente omstreeks 1955

Historische gegevens

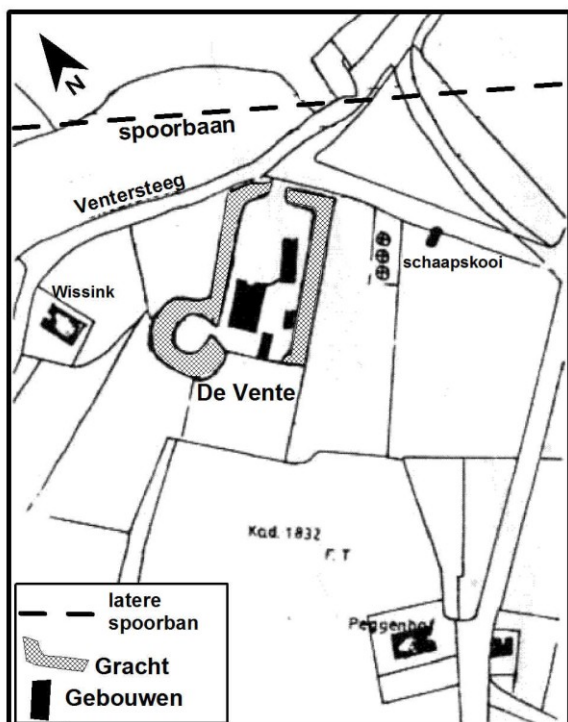
De boerderij en zijn bewoners worden in diverse oude archieven met verschillende namen aangeduid: Thoe Venthe, toe Vent, toe Vente, to Vente, thoe Vendt, The Vente, te Vente, de Venth, de Vent, de Vente, ten Venthe, ten Venth.

De vroegste vermelding (voor zover mij bekend) van de naam Thoe Vente komt voor op een lijst uit 1470 van ponsdchattingen van het

Graafschap Zutphen. Lubbert Thoe Vente moet aan belasting twee schilden bijdragen. Zijn zoon Wilhem die Venthe wordt in 1509 door hertog Karel van Gelre aangesteld tot richter van de marke Ruurlo, als opvolger van Wolter van Olde (3). De markerichter had tot taak het gebruik van de gemeenschappelijke gronden in de marke Ruurlo te regelen.

Verder bestaat er een oorkonde uit 1509, waarin wordt vermeld dat *Chairle, hertog van Gelre, Willem de Venthe bevrijdt uit de horigheid en hem tot zijn dienstman maakt, zonder de staat van het goed, waarnaar hij horig was, te wijzigen*. De dienstmannen moesten, voor zover ze geen huisdiensten verrichtten, de landsheer ruiterdiensten bewijzen. Ze moesten zelf *'een reysig peerdt holden'* en bereid zijn *'mit harnasch, tuych, spese ofte ander geweer'* de landsheer te dienen (4). Sommige dienstmannen werden uiteindelijk in de ridderschap opgenomen, maar van Wilhem de Vente is mij dat niet bekend.

Zeker is dat hij een tamelijk belangrijk persoon was en je vraagt je af in wat voor huis hij dan wel woonde. In ieder geval is er een acte uit 1533, waarin Hertog Karel van Gelre verklaart dat zijn richter Willem Ten Venthe en zijn vrouw hun leven lang het *'guet und hoff ten Venthe'* mogen bezitten en gebruiken.

afbeelding 3: De Vente op kadasterkaart 1832

In een acte uit 1601 wordt het huis als volgt omschreven: *Een redelijk goed gebouwd huis met een afgemaakte 'koeckerie' en een oude vervallen poort ervoor. Rondom een gracht, nog een 'spijker', en een boomgaard en 'cruijthoffken' en om de spiecker ook een gracht en dit geheel omwassen met jonck eijckenhout.*

Tot 1725 hebben steeds leden van de familie Te Venthe op de boerderij gewoond.

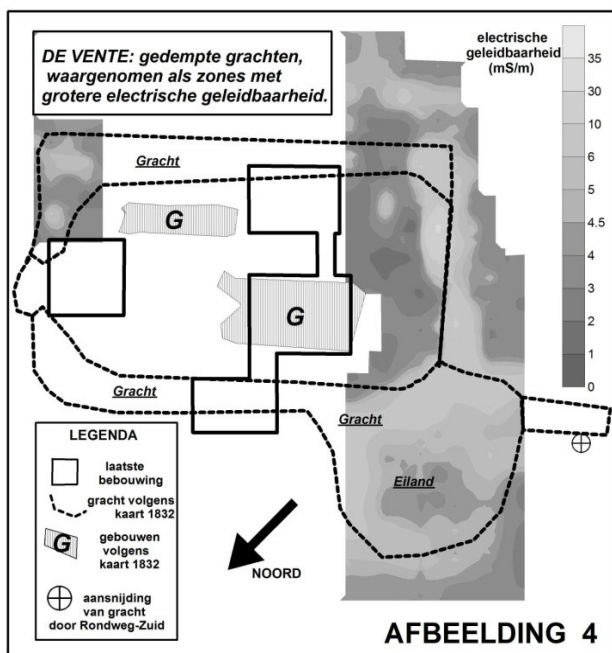
Afbeeldingen van dit huis (een tekening of schilderij) zijn er naar mijn weten niet. Wel staat het huis op oude kaarten aangegeven. De oudste daarvan is de kadastrale kaart van 1832 (afb. 3), waarop ook duidelijk de gracht is aangegeven.

Dit alles maakt je nieuwsgierig en je vraagt je af of er van huis en gracht nog restanten zijn terug te vinden.

Geofysisch onderzoek naar de gracht

Bij geofysisch onderzoek doe je met bepaalde apparatuur bovengrondse metingen om informatie te verkrijgen over wat zich in de ondergrond bevindt. Eén van de vele geofysische technieken is het meten van de elektrische geleidbaarheid van de ondergrond. Ik hoopte dat het daarmee mogelijk zou zijn de gracht van de oude boerderij te lokaliseren. Immers waar een gracht gegraven is, heeft men het slecht geleidende zand verwijderd, terwijl de gracht in de loop der tijd is opgevuld en gedempt met humusrijke zwarte grond, die beter geleidend is. In 2005 hebben studenten van de Universiteit Utrecht en in 2007 leden van de werkgroep onder mijn leiding metingen uitgevoerd op het grasland rond de boerderij.

De resultaten zijn weergegeven in afb. 4. De contouren van de laatste boerderij zijn met getrokken lijnen aangegeven, de resultaten van de elektrische metingen in grijs tinten: lichtgrijs goed geleidend, donker grijs slecht geleidend. Door van de kaart van 1832 de gracht zo goed mogelijk te laten samenvallen met de goed geleidende zones konden we vaststellen waar de oude boerderij (aangegeven met G) gelegen moet hebben: we zien dat het hoofdgebouw vrijwel samenvalt met de laatste boerderij. Opvallend is dat ook aan de voorkant (rechts) van de boerderij een goed geleidende strook wordt gevonden, terwijl daar op de kaart van 1832

geen gracht wordt aangegeven. De conclusie is dat dit gedeelte in 1832 waarschijnlijk reeds gedempt was. Verder wordt ook het eilandje zichtbaar, waarop de spieker (voorraadschuur) gestaan heeft.

De sloop van de boerderij

Bij het slopen van de boerderij zijn steeds leden van de archeologische werkgroep aanwezig geweest. De professionele inbreng kwam van archeoloog Eric van der Kuijl, tevens lid van de werkgroep. Nadat het dak en de meeste muren waren verwijderd, werd het gebinte goed zichtbaar. Zie afb. 5.

Het geheel is door de sloper zorgvuldig gede-monteerd. Het ligt nu opgeslagen in Winters-

wijk, waar het waarschijnlijk zal worden ge-bruikt voor het bouwen van een informatiege-bouw voor de steengroeve. Opnieuw in elkaar zetten zal niet moeilijk zijn, want de timmer-man heeft vroeger al met merktekens aangege-ven wat bij elkaar hoort (zie afb. 6 met merkte-ken III).

Het gebint is duidelijk ouder dan 1911, toen de laatste boerderij is gebouwd. Gelukkig bestaat er een mogelijkheid om de ouderdom van zo'n dikke balk te bepalen, namelijk met dendroda-tering. Bij dendrodatering wordt gebruik ge-maakt van het feit dat de dikte van de jaarrin-gen van bomen varieert, afhankelijk van de temperatuur en de vochtigheid in een bepaald jaar. Door van een stuk hout heel precies de opeenvolgende diktes van de jaarringen te me-ten, kan men vaststellen in welke periode de boom is gegroeid. Van het opgestuurde stuk hout kon worden vastgesteld dat het tussen 1678 en 1696 gekapt moet zijn. Dit betekent dat dit houtskelet in eerste instantie is gebruikt voor een boerderij die omstreeks 1690 is ge-bouwd. Hoogstwaarschijnlijk is dat een voor-ganger van de huidige boerderij, maar dus niet het huis van richter Willem de Vente.

Bij de verdere sloop van de boerderij zijn de fundamenteën nader onderzocht. Daarbij bleek dat op veel plaatsen voor de fundering allerlei oude stenen zijn hergebruikt, met name ook zogenaamde kloostermoppen van omstreeks 1400. Op vele van deze stenen zat verf of roet wat er op duidt dat ze afkomstig zijn van een ouder huis dat wellicht is afgebrand. Zie de fundering van een poer (basispunt) voor het

houtskelet en de oude haardplaats (afb. 7a en 7b).

We hebben dus resten gevonden van een voorganger van de laatste boerderij, waarschijnlijk daterend van omstreeks 1690. Dit huis staat op een kaart van 1846 nog aangegeven. Of dit huis er in 1911 ook nog stond is onzeker: een kaart van 1880 is onduidelijk. Wellicht kan archiefonderzoek hier nog licht op werpen.

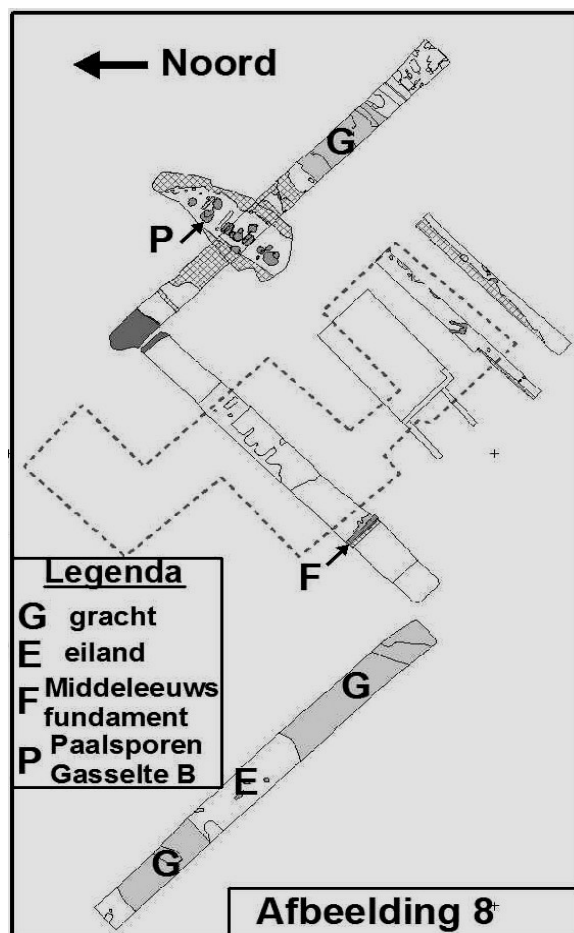

Opgravingen door SyntheGra

Nadat alle bovengrondse bouwwerken waren gesloopt heeft SyntheGra, met hulp van leden van de werkgroep, onderzoek gedaan in een aantal sleuven, zoals aangegeven in afb. 8. De stippellijn geeft de contouren van de laatste boerderij weer.

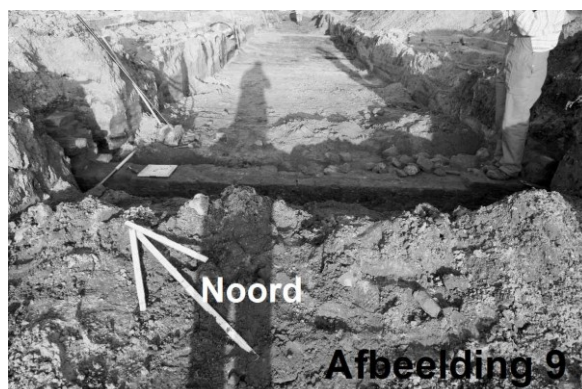
Een eerste resultaat was, dat de positie van de gracht en het eilandje met de spieker werden bevestigd.

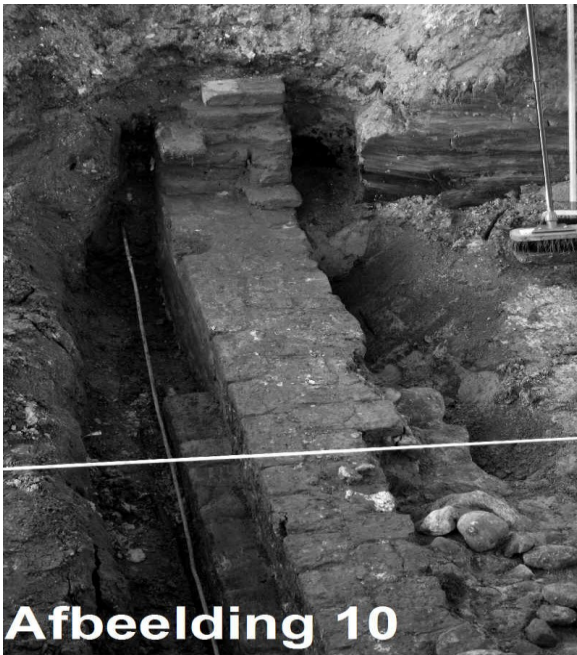
Een tweede belangrijke ontdekking was een 4 m lange fundering, die op ongeveer 2 m vóór de laatste boerderij werd aangetroffen (zie F in afb. 8). Afb. 9 toont een foto, genomen van vóór de boerderij in noord- oostelijke richting.

Voor de onderste 3 lagen had men als mortel leem gebruikt. Een gedeelte van de fundering was verbreed en versterkt met veldkeien (misschien de fundering van een toren?). Zie afb. 10.

Van het gebruikte formaat bakstenen is bekend dat ze tussen 1325 en 1450 werden gebakken. Hoera, we hebben dus een stuk van de fundering gevonden van het huis van Willem thoe Vente! Een prima huis gezien de degelijke, dure stenen, die we in Ruurlo verder alleen aantreffen in het kasteel en in de kerk.

Afbeelding 10

Helaas!! Terwijl we enkele dagen wachten op een beslissing wat er verder met deze fundering zou moeten gebeuren (verder onderzoek? netjes weer toedekken?) bleek op een ochtend dat de fundering was weggehaald en de sleuf dichtgegooid met aarde!! Ontzettend jammer, want het was misschien mogelijk geweest het als een zichtbaar archeologisch monument voor het nageslacht te bewaren. Wie er voor deze destructieve daad verantwoordelijk is, de gemeente, de aannemer of diens personeel? We weten het nog steeds niet.

Wel hebben we ter linker en rechterzijde nog kunnen graven en vastgesteld dat de fundering daar nog doorliep. De totale lengte was 7.5 m. Kennelijk was bij eerdere verbouwingen de rest al verwijderd. De plek van deze fundering komt overeen met waar we hem verwachten op grond van afb. 4.

Een Gasselte-B boerderij

Natuurlijk rijst de vraag of er vóór 1400 ook bewoning op deze locatie geweest is. Dat zou niet zo gek zijn, want we zitten hier op een dekzandrug, vroeger omringd door nattere gronden: een ideale locatie om te wonen. En inderdaad! De archeologen van Syntheegra troffen in één van de gegraven sleuven verkleuringen aan die als paalgaten werden geïnterpreteerd. (zie P in afb. 8). Op de foto van afb. 11 zijn deze paalgaten goed te herkennen. Op grond van de grootte en de onderlinge af-

stand van de paalgaten en gevonden scherven van aardewerk, neemt men aan dat we hier te maken hebben met een oude boerderij van het type Gasselte-B, gebouwd omstreeks de 9^e /10^e eeuw.

Afbeelding11: Paalsporen van Gasselte B

Bij de opgravingen trof men, behalve aardewerk uit de Middeleeuwen, ook enkele sporen en een stukje handgevormd aardewerk aan uit de late ijzertijd.

Samenvatting

Bij het archeologische onderzoek zijn op de locatie De Vente overblijfselen van vijf fasen van bewoning aangetroffen:

1. Aardewerk uit de late ijzertijd.
2. Gasselte B boerderij, 9e à 10e eeuw.
3. Middeleeuws huis (boerderij), +/- 1400.
4. Huis (boerderij) omstreeks 1690.
5. Boerderij gebouwd in 1911.

Het is mogelijk dat er in de periode tussen 4 en 5 nog een andere boerderij heeft gestaan.

Bronnen:

- (1) *J.W.Bredewout, E.E.A. v.d. Kuijl*; Archeologisch onderzoek naar boerderij De Vente in Ruurlo (2008); rapport.
- (2) *B.A. v.d. Linden*; Archeologisch onderzoek De Vente te Ruurlo; Syntheegra rapport P0502563 (2009).
- (3) *J. Willinck*; De richters in het kerspel Ruurlo (1509-1669); maandblad Gelre, 1916, nr. 19.

Spoelewiel

*Mijn vader was een wever, een weverszoon ben ik.
Mijn vader weeft het linnen, en de pijpjes die spoel ik.*

Willy Braakhekke

Dit keer uit de verzameling van Old Reurle in de kas bij Annie en Bert het spoelewiel. Dit spoelewiel werd gebruikt voor het op- en omspoelen van garen in de hand- en huisweverij.

‘Een zeer armzalig volkje’, volgens Vincent van Gogh in een brief aan zijn broer Theo. ‘Ze hebben het bar. Een wever die hard doorwerkt, maakt een stuk van 60 el b.v. in de week. Terwijl hij weeft, moet zijn vrouw of kind voor hem zitten spoelen, dus zijn er twee die werken en er van leven moeten.’ Werk voor de wevers was schaars en het loon was laag.

Het spoelrad of pijpenspoel (het had meerdere benamingen) werkte als volgt: eerst moest een streng garen die tevens inslag heet, opgezet worden op een ‘haspel’ of ‘kroon’. Een haspel is op de foto te

zien achter het spoelewiel op de voorgrond, een ‘kroon’ is simpeler. Het zijn gebruiksvoorwerpen waar men garen op of in dit geval afwond. De draad werd daarna via het spoelewiel naar de spoel geleid. De spoel moet dan ingeklemd worden bovenaan in de ‘pijpenbak’. Die zit links van het wiel op de foto. In de bak liggen de volle en lege pijpen.

Om het rad hoort een riem (snaar, pees of touw) te liggen die de spil met spoelpijp ronddraait. De spoelen of pijpjes werden van holle vliertakjes gemaakt. Het schietjes spoelen vereiste nog veel aandacht; je draait met de ene hand aan de zwengel van het spoelwiel en de andere hand laat de draad door de vingers gelijkmatig, zachtjes aan, naar het spoeltje gaan.

De volgende bedrijven en instellingen hebben door hun financiële bijdrage het mogelijk gemaakt dat wij ons kwartaalblad "Onder d'n Kroezeboom" kunnen realiseren. Wij zijn hen daarvoor zeer erkentelijk.

Bestuur Old Reurle.

Albert Bakker Video

www.abvideo.nl

Action Hairline Kapper

0573 -453983

Houtzagerij Agneta

www.vaags.nl

www.vriendenvanagneta.nl

ALEX Schoenmode

www.alexshoenmode.nl

Altena Installatiebedrijf

www.altena-ruurlo.nl

Apotheek 't Rikkelder

www.apotheekhetrikkelder.nl

Arbor Markelo

www.arborboom.nl

Assink Hout Rietmolen

0545 – 221300

e-info@assinkhout.nl

BVipM

JAN en Jenneke Roekevisch

www.bvipm.nl

**Borchvast BV Rentmeesters
Deventer**

www.borchvast.nl

Bronckhorst High - Tec

www.bronckhorst.com

CTB Automatisering

0573 – 459409

www.ctbautomatisering.nl

Decocom Computers

Internetservice

0573– 454381

www.decocom.nl

ECB Bouwcenter

www.bouwcenter-ecb.nl

ETOS

0573 – 451376

Eijgenhuijsen BV

www.eijgenhuijsen.com

Focus Fashion Kleding

0573 – 453186

Groot Jebbink

Bloemen en Planten

0573 – 451407

Hamergroep Bouwbedrijf

www.hamergroep.nl

Autobedrijf Harry Arendsen

www.harriearendsen.nl

de Heikamp

Pannenkoekboerderij

www.heikamp.nl

Marinus J. Hesselink b.v.

Zutphen

www.hesselink.nl

HL Grafisch

0573 - 454237

Hotel de Tuinkamer

0573 – 452147

'n Ibink

Boter en Kaasboerderij

www.nibink.nl

De Keizerskroon

Cafe / Restaurant

0573 – 451416

Klein Kranenbarg

Bouwbedrijf

0573 – 452014

Kuenen Keurslager

0573 – 451337

KWS Infra bv

www.kws.nl

Lievestro Software BV

0573 – 438444

Chinees Restaurant Lotus

0573 – 453608

Gebr. Lusink

Aannemingsbedrijf

www.gebrlusink.nl

Wim Masman Haarmode

0573 – 451465

Morsinkhof Lingerie

0573 – 453070

De Noaber

Restaurant / Eetcafe

0573 – 451532

Martijn Nijenhuis

Verbouw en Onderhoud

0573 – 491456

Bakkerij Oude Wesselink

www.bakkerijoudewesselink.nl

Ap van Oorspronk

0573 – 451824

Peters Bestratingen

0573 – 452560

Supermarkt PLUS

Kogelman

0573 – 453552

Rabobank Graafschap-Noord

0575 – 439805

Ruesink Autobedrijf

www.ruesink.nl

Salemink Media BV

Zonnenberg

0573 -452020

Schot - Ruurlo BV

Houtwal 2

7261 SR Ruurlo

0573 -451695

SNS Regio Bank

Adm.en Adviesburo Schroer

0573 – 451485

Coop Supermarkten BV

www.supercoop.nl

Ribbers Bouwbedrijf

0573 – 451270

Smeelen Schildersbedrijf

0573 - 451425

Goossens Tweewielers

Korenbree 24

7271 LH Borculo

0545-271392

borculo@goossensraceshops.nl

Uitvaartverzorging

Heijting & De Vet

Groenloseweg 43

7261 RM Ruurlo

tel /fax:0573-491850 / 491851

www.heijtingendevet.nl

Spannevogel Woninginrichting

www.spannevogel.nl

Stegeman Installatiebedrijf

www.stegemanruurlo.nl

Camping Tamaring

www.camping-tamaring.nl

Tap, Tromp en van Hoff

Notarissen Lochem

www.tthnotarissen.nl

Toon van Zadelhoff

Fysiotherapie

0573 – 452076

Welkoop Ruurlo

www.welkoop.nl

Wesselink Makelaars

0573 - 454027

Anny Cactus Oase

www.catusoase.nl

Stukadoorsbedrijf Hummelink

Ventersteeg 3

7261 RP Ruurlo

0573 - 451704

Star Doolhof

www.doolhofruurlo.nl

SVEN Voor Ogen

www.svenvoorogen.nl

Tapperij Cafe / Restaurant

0573 – 452148

Thoma Makelaars

www.thoma.nl

Weevers Drukkerij

Vorden

www.weevers.nl

Wensink

Landbouwmechanisatie

www.wensink-ruurlo.nl

Herman Westerveld

Groente en Fruit

Elke vrijdag op de markt te

Ruurlo

Univé Oost

www.unive.nl

Het Reklamehuis

Nijverheidsstraat 3

7261 AK Ruurlo

www.hetreklamehuis.nl

De lotgevallen van sergeant Bob Zercher en de ‘Karen B’

Op 29 april 1944 maakt een B-17G bommenwerper van de Amerikaanse luchtmacht een noodlanding op 't Veller. De bemanning weet het vliegtuig ongedeerd te verlaten en wordt in veiligheid gebracht. Allen weten de oorlog na verschillende omzwervingen te overleven, met uitzondering van sergeant Robert W. Zercher. Lange tijd was in Ruurlo over zijn lotgevallen niets bekend, tot we zijn naam tegenkwamen op een herdenkingsmonument in Apeldoorn. Daar bleek Jelle Reitsma de gebeurtenissen na de noodlanding in Ruurlo al nauwgezet in kaart te hebben gebracht. Hieronder een samenvatting van zijn verslag.

Jelle Reitsma

De aanleiding voor dit verhaal is tweeledig. Tijdens het schrijven van het boek ‘Apeldoorn ’40 – ’45 het verhaal achter de Apeldoornse oorlogsmonumenten’ bleek dat op het monument op het terrein van 's Heerenloo Midden-Nederland (voorheen Groot Schuylenburg) de naam van sergeant Zercher verkeerd was gespeld: Zurcher in plaats van Zercher. Deze omissie zou moeten worden hersteld. Bovendien ontbreekt in het boek de achtergrond van dit verhaal grotendeels. In de door ons geraadpleegde en toonaangevend geachte bron staat niet meer dan: ‘ondanks veel naspeuringen in Amerika is het niet gelukt de namen van deze vliegers te achterhalen’. Inmiddels is er dankzij internet meer informatie beschikbaar en zo kon het verhaal alsnog worden gereconstrueerd.

Robert W. (Bob) Zercher maakte als buikkoepelschutter deel uit van de tienkoppige bemanning van de ‘Karen B’, een viermotorig B-17G gevechtsvliegtuig dat vanwege zijn omvang en het aantal geschutskoepels ook wel ‘flying fortress’ (vliegend fort) werd genoemd. Piloot was 2nd Lieutenant Hal J. Nelson uit Iowa City. Met zijn 37 jaar was hij het oudste lid van deze bemanning. De overige bemanningsleden waren allen rond de twintig en kwamen uit alle windstreken van Amerika. De copiloot was Charles F. Ramlow, Noyes Richey was de navigator en Phillip R. Cavanaugh de bommenrichter. Michael Dencavage was de

boordwerktuigkundige, die ook de mitrailleurs in de rugkoepel bediende, en George P. Paulk bediende de radio's. Don E. Jackson was de linkerszijlukschutter, Victor A. Ryczko was de rechterszijlukschutter en Floyd E. Ragsdale de staartschutter. Het toestel maakte deel uit van het 279e squadron van de 453 Bomb Group. In de vroege morgen van zaterdag 29 april 1944 steeg de ‘Karen B’ weer op van het vliegveld Deopham Green als één van de meer dan zevenhonderd zware bommenwerpers die op deze dag werden ingezet om het station Friedrichstrasse in Berlijn te bombarderen. Dit station was een belangrijk spoorwegknooppunt met verscheidene ongelijkvloerse kruisingen en het uitschakelen daarvan, zo dachten de Amerikanen, zou de Duitse oorlogsindustrie in en om Berlijn een gevoelige klap toebrengen. Om de bommenwerpers te beschermen tegen Duitse jagers werd een imposant escorte ingezet van meer dan 800 jachtvliegtuigen bestaande uit P-38 Lightnings, P-51 Mustangs en P-47 Thunderbolts.

Uit de koers

Voor de ‘Karen B’, meevliegend in de voorste van de drie formaties, verliep de heenvlucht betrekkelijk rustig. Dat gold niet voor alle vliegtuigen: twee ‘bomb groups’ uit de voorste formatie raakten uit de koers doordat de radars van hun ‘Pathfinder’ bommenwerpers niet goed werkten. Zij

dwaalden af naar het zuiden en vlogen zonder jagerescorte het luchtruim boven Braunschweig binnen. Daar werden ze genadeloos aangevallen door meer dan honderd Duitse jagers.

Vooraf de derde formatie liep vertraging op door de wind: 10 tot 20° noordelijker en 10 tot 15 knopen sterker dan voorspeld. Daardoor kon er geen contact worden gemaakt met het jagerescorte. In de omgeving van Hannover werd de formatie door 60 tot 80 Duitse jagers – Focke Wulf's 190 – aangevallen, wat leidde tot aanzienlijke

verliezen onder de Amerikaanse bommenwerpers. Uiteindelijk verschenen er maar 580 bommenwerpers boven het doel in Berlijn. Daar was het doel door de bewolking bovendien slecht zichtbaar. De Duitse luchtafweer, de 'Flak,' bestookte de bommenwerpervloot hevig. Zo viel er 'maar' 1408 ton aan bommen in de omgeving van en op het spoorwegknooppunt Friedrichstrasse. De verdwaalde bommenwerpers kozen noodgedwongen Maagdenburg als 'target of opportunity' en lieten daar hun bommen vallen.

De bemanning van de 'Karen B'. Staand v.l.n.r. Nelson, Ramlow, Richey en Cavanaugh, onder v.l.n.r. Ryczko, Jackson, Paulk, Dencavage, Zercher en Ragsdale

Tijdens de terugvlucht kregen de bommenwerpers er opnieuw van langs. Ook nu was de derde formatie het slachtoffer. De opgelopen vertraging door de ongunstige wind en de aanvallen door de Duitse jagers, maakte dat het jagerescorte de bommenwerpers niet tijdig kon vinden. Effectieve bescherming kon pas na het passeren van Hannover worden geboden.

In totaal gingen bij deze operatie 38 B-17 Flying Fortresses, 26 B-24 Liberators en 14 jagers verloren, 355 bommenwerpers raakten beschadigd. Na de missie werden er 636

bemanningsleden vermist, 39 raakten gewond en 18 werden gedood. Van de 636 vermisten werd pas veel later bekend wie er krijgsgevangen waren gemaakt en wie er was omgekomen. Gelukkig bleek het merendeel van hen krijgsgevangen te zijn en de meesten hebben de oorlog overleefd.

Achter Maandag's Koeweide

Ook de 'Karen B' werd boven Berlijn geraakt door luchtafweer, waardoor motor nr. 2 in brand vloog en de brandstoftank voor deze motor ging lekken. Daardoor kon de

B-17 de formatie niet meer bijhouden en zette de terugvlucht alleen voort. Het werd al snel duidelijk dat Deopham Green, de thuisbasis, onmogelijk kon worden bereikt. Op een gegeven moment leek het er op dat de complete bemanning het vliegtuig zou moeten verlaten. Piloot Hal Nelson riep omstreeks 12:40 uur zijn bemanningsleden over de intercom op, vertelde hoe ernstig de toestand van het vliegtuig was en droeg hen op hun parachutes aan te gespen, als ze dat al niet hadden gedaan. Toen sergeant Jackson dat hoorde sprong hij onmiddellijk uit het vliegtuig. Mogelijk heeft hij de aanwijzingen verkeerd begrepen. Andere bemanningsleden zeiden later dat hij vlak bij de deur stond, dat de intercom in het vliegtuig slecht functioneerde en dat Jackson zodra hij de piloot hoorde het vliegtuig verliet. Hij landde in het dorpje Ölper, ongeveer 3 km ten noordwesten van Braunschweig. Hij kreeg een pak slaag van de bevolking en werd onmiddellijk krijgsgevangen gemaakt. Jackson werd afgevoerd naar een onbekend krijgsgevangenenkamp en aan het eind van de oorlog bevrijd.

Kort na het passeren van de Nederlandse grens, nu met drie uitgevallen motoren, waarvan er één brandde, verloor het toestel meer en meer hoogte. Omdat het vliegtuig nog wel bestuurbaar was, besloot de piloot een noodlanding te maken en geen opdracht te geven om te springen. Het was 13:30 uur toen het vliegtuig landde bij de hoek Veldermansdijk-Strengendijk op 't Veller, een kilometer of vijf ten zuiden van Ruurlo. Niemand raakte gewond. De bemanning probeerde het vliegtuig in brand te steken, maar dat lukte maar gedeeltelijk; er verbrandde maar één vleugel. Vervolgens maakten zij zich uit de voeten in de bossen om gevangenneming te voorkomen. Jan Veldhuis bracht de bemanning via een greppel in veiligheid naar een singel achter de boerderij Maandag's Koeweide. Tegen tweeën arriveerden de Duitsers op de plek van de noodlanding, maar toen was de Amerikaanse bemanning al gevlogen.

Via Aalten naar Zutphen

De bemanningsleden werden nog diezelfde nacht opgepikt door de ondergrondse, in de persoon van Hendrik Wieggers uit Marienvelde. Hij zorgde voor burgerkleden en bracht de bemanning onder in een hok van Wopereis, waar zich ook wel eens onderduikers verborgen. Omdat de situatie te veel risico's met zich meebracht voor deze onderduikers moesten de bemanningsleden echter zo snel mogelijk elders worden ondergebracht. Aanvankelijk was afgesproken met de verzetsmensen Joop ter Haar en Hendrik Leemreize uit Lichtenvoorde dat deze hen zondagavond over zouden nemen. Dit ging echter niet door en pas de volgende avond werden ze, weer in uniform gestoken, overgedragen aan de Aaltense verzetsgroep, in de persoon van Bob Krul. De overdracht vond plaats in het Varsseveldseveen tegenover De Radstake in de Heelweg. Tijdens de voettocht fietste Lammers Jan, de helper van Wieggers, steeds een eind vooruit om te kijken of de kust veilig was. Op een gegeven moment kwam er uit een boerderij een groep mensen, die naar de verhoogde vliegtuigactiviteit wilde kijken. Wieggers en Lammers Jan kregen toen de Amerikanen zover dat ze twee aan twee gingen marcheren, om de indruk te wekken dat het om een groep Duitsers ging. De bewoners van de boerderij doken inderdaad achter de heg en zo kon de groep zonder problemen de boerderij passeren. Dit verhaal wordt aldus verteld op een video die is opgenomen in het kader van het boek 'Bezetting en verzet' van Henny Bennink en wordt ook beschreven in 'De harmonica bleef vijf jaar stil'. De negen Amerikanen vonden hun eerste onderkomen bij de Aaltense melkboer Hendrikus Lambertus Becking. Toen er een belangrijke voetbalwedstrijd plaatsvond en er genoeg drukte en lawaai in de straten was waagde men het om de onderduikers van daaruit in twee taxi's¹ over te brengen naar garagehouder Peters in Zutphen. Peters zelf kon in zijn huis² aan vijf man onderdak

¹ gereden door Hans Peters en E. Schuppen

² Hans Peters, Hemonystraat 20, Zutphen

bieden en de vier anderen kwamen terecht bij Peters sr³. Via allerlei omzwervingen kwamen Ragsdale en Paulk terecht bij Koeslag in Laren en Cavanaugh, Nelson, Ryczko, Dencavage en Zercher bij Slagman in Harfsen. Ramslow en Richey kwamen terecht bij de weduwe Ten Kate in Eefde.

Verzetsgroep Narda

Nelson en Cavanaugh werden door Tiemen de Jonge en Bertus Hekman, bekende verzetslieden uit Nijverdal, meegenomen naar dat dorp en verbleven daar bij de familie Arnold. Op 6 april 1945 werden zij bevrijd door soldaten van de 2^e Canadese Infanteriedivisie. Dencavage en Ryczko slaagden erin via 'pilot escape lines', waarschijnlijk met hulp van Joop ter Haar ('Pilotenjoep'), vanuit de Achterhoek naar Echt te ontvluchten. Waarschijnlijk zijn zij per trein via Zutphen en Nijmegen naar het zuiden gereisd⁴. Zij werden in september van Maastricht naar Luik gebracht⁵ en onderweg door eenheden van het Amerikaanse leger bevrijd. Volgens de officiële rapportage keerden zij daarna terug naar 'active duty'. De overige vijf bemanningsleden kwamen vroeger of later in Apeldoorn terecht. Ragsdale en Paulk werden rond 10 augustus met de fiets bij Koeslag in Laren opgehaald door leden van de verzetsgroep Narda (genoemd naar de leidster, Meinarda Maria Klazina van Terwisga, geb. 24-aug-1919). Om controle bij de IJsselbrug te ontlopen staken zij bij Wilp de IJssel met een roeibootje over. Ragsdale en Paulk werden tijdelijk ondergebracht bij de familie Oxener aan de Loseweg 59. Na een paar dagen verhuisden zij naar de familie Kliest aan de Valkenberglaan 25, waar ook drie Amerikaanse bemanningsleden van een B-24 Liberator waren ondergebracht die tijdens dezelfde missie was neergestort. Omstreeks 15 augustus werden Zercher bij Slagman in Harfsen en Ramlow bij de weduwe Ten Kate in Eefde opgehaald en zij

zijn op dezelfde manier naar Apeldoorn overgebracht. Richey moest nog even in Eefde blijven, omdat hij niet kon fietsen. Zercher en Ramlow werden de eerste dagen bij de familie De Vries en dr Stigter opgevangen. Richey werd op 18 augustus per auto opgehaald⁶ en samen met Ramlow ondergebracht bij de dames De Bree aan de Badhuisweg 121, later aan de Vonderlaan 15 bij notaris Blommesteijn. Zercher schoof door naar mevr. Meijer-de Vries aan de Jachtlaan, samen met een andere Britse onderduiker Kenneth Ingram.

De grafsteen van Bob Zercher op het Amerikaanse oorlogskerkhof Neuville-en-Condroz in de Ardennen

Gefusilleerd

Zaterdag 30 september was een rampzalige dag: door het verraad van Willem l'Ecluse werd de groep Narda opgerold. De SD zette een val op in het huis van Narda aan de Paul Krugerstraat 30 en arresteerde haar en de meeste leden van haar groep. De SD probeerde ook Joke (Joop) Bitter, de zoon van mevrouw Bitter-van de Noordaa, die aan de Jachtlaan 134 woonde, aan te hou-

³ Peters sr, Paardewal 11 Zutphen

⁴ volgens de memoires van Bert Poels hebben zij ook verbleven op de boerderij 'De Zwarte Plak' bij America in de Peel

⁵ waarschijnlijk door Dumoulin

⁶ door Jan Mennink, in een politieauto

den. Daar troffen de SD'ers tot hun grote verrassing in het huis ook de Brit Kenneth Ingram en Bob Zercher aan: 'Komm schnell, hier sind zwei Engländer'. In de verwarring wist Joke Bitter te ontsnappen. Hoe en waarom Bob Zercher en Kenneth Ingram, die beiden bij mevr. Meijer-de Vries waren ondergebracht, in september 1944 bij mevrouw Bitter-van der Noordaa op de Jachtlaan 134 terechtkwamen, is niet meer na te gaan. Steeds wisselen van onderkomen om veiligheidsredenen? Andere reden? We weten het niet. Zercher droeg, evenals Ingram, bij zijn arrestatie op 30 september burgerkleding, maar hun identiteit was bij de SD bekend. Beiden hadden als krijgsgevangene behandeld moeten worden, maar ze werden zonder enige vorm van proces samen met de zes gearresteerde verzetslieden gefusilleerd. Hun lichamen werden voorzien van het bord 'Terrorist' en op verschillende plekken in Apeldoorn neergelegd om de bevolking schrik aan te jagen. Bob's lichaam kwam voor de zaak van de dames De Jong aan de Deventerstraat te liggen. Pas dagen later mochten de lichamen worden weggehaald. Bob werd begraven op Heidehof.

Pegasus II

Hoe verging het de rest van de bemanning? Door de arrestatie beschouwde het verzet bestaande schuiladressen als gecompromitteerd. Op zondag 1 oktober verhuisden Paulk en Ragsdale samen met de drie andere Amerikanen naar de Van Hasseltlaan 52, het huis van mevrouw Jacob. Daar hoorden zij op 2 oktober dat de Duitsers mannen hadden doodgeschoten en hun lichamen op diverse plaatsen in Apeldoorn hadden neergelegd met een bord 'Terrorist' op hun lichaam. Diezelfde avond doorzocht de SD met grof geweld het huis aan de Van Hasseltlaan en arresteerde een van de Amerikanen, maar ontdekte de schuilplaats op de zolder, waar de overige vliegers zich verborgen hielden, net niet.

Zodra de vliegers dachten dat de kust veilig was, vluchtten zij 's nachts naar Wenum Wiesel en verscholen zich in de hooiberg

van boer Buitenhuis. Buitenhuis stuurde hen dezelfde avond nog door naar Vaassen en zo kwamen zij in de hooiberg van de familie Pannekoek⁷ terecht. Daar verbleven zij van 4 tot 29 oktober.

Ramlow, Richey, Paulk en Ragsdale probeerden in de nacht van 18 op 19 november 1944 over de Rijn te ontsnappen naar bevrijd gebied, een mislukte operatie die bekend staat als Pegasus II (Pegasus I, in de nacht van 22 op 23 oktober was wel een succes). Paulk en Ragsdale wisten die nacht nog uit handen van de Duitsers te blijven. Tegen de morgen werden zij echter ingesloten door meer dan honderd Duitsers met geweren. Slechts bewapend met een oude stengun, besloten zij zich over te geven. Ook Richey werd alsnog krijgsgevangen gemaakt en hij liep hierbij een longschot op. Ramlow zag kans om uit handen van de Duitsers te blijven⁸ en bereikte tenslotte op 10 maart 1945 de geallieerde linies bij Lage Zwaluwe na een 'crossing' van de Biesbosch.

Paulk en Ragsdale werden opgesloten in het krijgsgevangenenkamp – Stalag Luft IV – bij Gross-Tychow, het tegenwoordige Tchowow in Polen. Toen de Russen het kamp naderden werd het door de Duitsers begin februari 1945 ontruimd en werden de gevangenen gedwongen onder erbarmelijke omstandigheden ruim 600 km naar kampen in het huidige Duitsland te lopen. Voor velen duurde de mars drie maanden en het aantal dodelijke slachtoffers was aanzienlijk. Volgens Ragsdale en Paulk is deze 'death march' hen bespaard gebleven. Zij werden tenslotte 'bevrijd' door de Russen; dat wil zeggen dat alleen de hekken omver werden gehaald, de gevangenen werden aan hun lot overgelaten. Na ongeveer twee weken werden de Amerikaanse gevangenen met B-17 bommenwerpers naar Frankrijk vervoerd. Ook Richey maakte deze dodenmars niet mee. Hij zat opgesloten in Stalag Luft 1 Barth-Vogelsang, 23 km ten noord-

⁷ aan de Botterteweg in Vaassen

⁸ hij ging terug naar H. Esveld in Kootwijkerbroek en bleef daar tot eind januari; vervolgens ging hij van onderkomen naar onderkomen; op 3 februari 1945 was hij in Zwartbroek.

westen van Stralsund in Mecklenburg, het enige kamp dat de Duitsers niet ontruimden. Op 1 mei 1945 werd hij bevrijd door de Russen.

Zoals hiervoor al is beschreven, wisten Dencavage en Ryczko echt te ontsnappen. Ramlow ook, maar pas veel later. Nelson en Cavanaugh werden in Nijverdal bevrijd. Jackson bracht de rest van de oorlog door in een onbekend Duits krijgsgevangenenkamp en werd in mei 1945 bevrijd. Paulk is nog een keer teruggekeerd naar Nederland om de mensen te bezoeken die hem hadden geholpen en om de plek van de noodlanding nog eens te zien.

In februari 1946 werd het stoffelijk overschot van Bob Zercher opgraven voor nader onderzoek. Als doodsoorzaak werd een met veel geweld toegebrachte bajonetsteek genoemd. Dat strookt niet met de reconstructie van de moord aan de hand van de verhoren van bij de executie betrokken SD'ers en van Willem l'Ecluse. Zij hebben verklaard dat de verzetsmensen, Kenneth Ingram en

Bob Zercher zijn doodgeschoten door een executiepeloton.

De gedenksteen op Groot Schuylenburg

Bob Zercher werd vervolgens herbegraven op het Amerikaanse oorlogskerkhof Neuville-en-Condroz (Neupré) in de Belgische Ardennen. Op 2 oktober 1969 werd de gedenksteen op Groot Schuylenburg onthuld. In eerste instantie met de foutief gespelde naam R. Zurcher. Op 24 september 2006 is de gedenksteen met de correcte naam, R.W. Zercher, sgt. USAAF, in gebruik genomen.

Een test engineer met gevoel voor humor

Robert W. Zercher werd in 1907 geboren als zoon van Frank en Ella Zercher, in Hallam, York, Pennsylvania. Daar groeide hij op met zijn tweelingzus Pauline. Hij volgde er voortgezet onderwijs aan de William Penn High School en studeerde in vier jaar af aan de Penn State University. Daarna werkte hij acht jaar bij de York Corporation, die onder andere koelinstallaties maakte, als een 'test engineer'. Hij is nooit getrouwd.

Hij nam op 22 september 1942 op 35-jarige leeftijd in Harrisburg dienst als vrijwilliger bij de US Army Air Force (USAAF), waar hij werd opgeleid tot buikkoepelschutter. In die periode overlijdt zijn moeder, terwijl zijn broer Harold omkomt bij een vliegtuigongeluk in Florida. Na de opleiding werd hij bevorderd tot sergeant en ingedeeld bij de bemanning van Hal Nelson. Na afloop van hun training als bemanning voor een B-17 bommenwerper in Texas werden zij ingedeeld bij het 729 Bomb Squadron (BS), één van de vier squadrons van 452 Bomb Group (BG). Deze BG maakte deel uit van de 8 USAAF, die gewoonlijk de 'Mighty Eight' werd genoemd. In de periode december 1943 – januari 1944 werd 452 BG naar Engeland overgebracht; Deopham Green in Norfolk werd de thuisbasis. De 'Nelson crew' kreeg daar de 'Karen B', een B-17G Flying Fortress, toegewezen. Met dit toestel maakten zij hun eerste operationele vlucht op 24 april 1944 met Braunschweig als doel.

Bob Zercher was een gereserveerd, laconiek man, een scherp waarnemer met gevoel voor humor en zelfspot. Niet bepaald een Adonis, hij zei van zichzelf: *'Nobody loves me, I'm a monkey'*. Dit soort scherts was typerend voor hem; zo ook zijn plezier om zich eerst van de domme te houden bij bridge of poker om zich vervolgens als expert te ontpoppen. In afwachting van de komende bevrijding heeft hij samen met Kenneth Ingram nog tekeningen gemaakt van Amerikaanse en Engelse vlaggen, zodat die na de bevrijding snel zouden kunnen worden geproduceerd.

‘Hanze Tol & Handelswegen in Oost-Nederland’

Nieuw boek van Arjan Ligtenbarg en Nico Spit biedt een samenhangend overzicht over het ontstaan van de Hessenwegen in onze regio.

Hessenwegen zijn slechts een onderdeel van het netwerk van wegen en sporen welke het vervoer in Oost-Nederland ter beschikking stonden. De handel via deze wegen is tot in de Middeleeuwen terug te voeren. Het is gelukt om van alle aspecten een samenhangend verhaal te maken, met duidelijke kaarten en veel afbeeldingen. Tevens zijn de wegen, de ontwikkeling en de verandering van de vervoersstromen te volgen in de tijd.

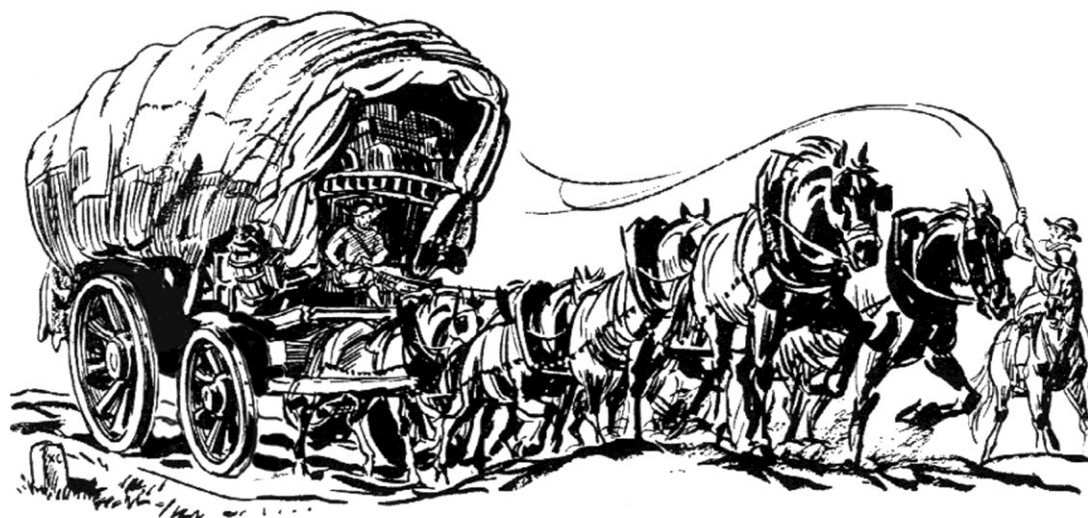
In het boek ‘Hanze Tol & Handelswegen in Oost-Nederland’ worden onder meer de postroutes behandeld, de tolhuizen en de herbergen, de oorsprong van de rijkswegen en de invloed die Napoleon hierop gehad heeft. De ontwikkeling van de wegen wordt gevolgd vanaf de Romeinse tijd, de laatste weg die behandeld wordt is de N18. Het boek is geschreven door: Arjan Ligtenbarg uit Winterswijk en Nico Spit uit Haaksbergen.

Het boek is verkrijgbaar bij de boekhandelaars in de Achterhoek; het ISBN-nr. is

978-90-70560-37-9. De verkoopprijs bedraagt € 28,50. Zie voor informatie ook de website: www.vereniginghetmuseum.nl, ook via deze route kan het boek worden besteld.

Noot van de redactie: er is recent nog een tweede boek verschenen rond hetzelfde thema onder de titel ‘In het spoor van oude Hessenwegen’. Auteur is in dit geval Henk Wullink. Er wordt onder meer de route van de hessenweg van Aalten tot Amersfoort in beschreven, zodat u die kunt fietsen of wandelen. Er wordt daarbij ingegaan op zowel natuur, landschap als cultuurhistorie. Het omvat 162 pagina’s en bevat tevens een uitgebreide bronvermelding van (Duitse en Nederlandse) internetsites, boeken en artikelen.

Dit boek kost € 21,95 + € 2,20 verzendkosten. Het is verkrijgbaar via de auteur, e-mail: wullink79@hetnet.nl.

Historische Vereniging Old Reurle :

opgericht 15 februari 1984

Voorzitter :	D. Chr. Weenk, Kerkplein 10, 7261 AZ Ruurlo Telefoon: 0573-453774 e-mail: decewe@hetnet.nl
Secretaris :	L.W. Besselink, Noorderweme 6, 7261 PX Ruurlo Telefoon: 0573-452376 e-mail: leobesselink@concepts.nl
Penningmeester:	J.H. Holtslag, Stationsstraat 10c, 7261 AD Ruurlo Telefoon: 0573-453904 e-mail: jh.holtslag@hetnet.nl
Bankrekening:	Rabo Achterhoek-Noord, Ruurlo, Rekeningnummer 3567.22.996 t.n.v. Historische Vereniging Old Reurle
Tweede voorzitter:	A.J. Kettelerij, Borculoseweg 62, 7261 BL Ruurlo Telefoon: 0573-452204 e-mail: kettelerijruurlo@hetnet.nl
Bestuursleden :	Mw. J. Schepers-Abbink, Stationsstraat 10 , 7261 AD Ruurlo Telefoon: 0573-452409 e-mail: a.schepers@concepts.nl Mw. I. Hummelink-Klein Brinke, Strikkersteeg 11, 7261 RW Ruurlo Telefoon: 0573-453531 e-mail: b.hummelink@kpnmail.nl J.W. Scholten, Haarskamp 64, 7261 ZD Ruurlo Telefoon : 0573-254931 e-mail: janwillem.scholten@concepts.nl
Organisatie jaarprogramma:	Mw. J. Schepers-Abbink., Mw. I. Hummelink-Klein Brinke
Cultuur-historie Berkelland :	J.W. Scholten
Archeologische Werkgroep Coördinator:	J.W. Bredewout, 't Rikkelder 38, 7261 BE Ruurlo Telefoon: 0573-450224 e-mail: j.w.bredewout@freeler.nl
Landbouwwerktuigen Coördinator:	D.H. Klein Brinke, Kooiersdijk 2, 7261 RB Ruurlo Telefoon: 0573-452048 email: lireko@hetnet.nl
Redactie 'Onder d'n Kroeze- boom':	A.E. Banda, Dekkersweg 2, 7261 MC Ruurlo Telefoon: 0573-452212 e-mail: lou_banda@wanadoo.nl Mw. W. Braakhekke, Hengelseweg 8, 7261 LV Ruurlo Telefoon: 0573-453496 e-mail: w.braakhekke@gawab.com G.J. Glijnis, Willem Alexanderlaan 62, 7261 WJ Ruurlo Telefoon: 0573-453435 e-mail: gj.glijnis@12move.nl J. Oonk , Juttepadd 6, 7021 NP Zelhem Telefoon: 0314-625316 e-mail: info@janoonk.nl
Verspreiding Kroezeboom:	mw. J. Schepers-Abbink
Internetsite:	www.oldreurle.nl
Contributie per seizoen:	€ 14,00 persoonlijk lid, € 21,00 voor echtparen. Bij toezending per post € 6,00 extra voor portokosten. Kamer van Koophandel te Arnhem, inschrijfnnummer 40103401 Het kwartaalblad Onder d'n Kroezeboom is ingeschreven onder num- mer ISSN 0929-919X